

Sprawozdanie

Komisji prawniczej o przedłożeniu Wydziału krajowego w przedmiocie przeznaczenia i użycia odsetek funduszu rezerwowego wspólnych Kas sierocych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem na utrzymanie i wychowanie ubogich sierot i opuszczonych dzieci w kraju.

Wysoki Sejmie!

Istniejące od zwyż 40 lat przy sądach opiekuńczych Kasy sieroce lokują kapitały tylko z bezpieczeństwem pupilarnem, czy to na hipotekach, czy to w papierach wartościowych i książeczkach wkładowych Kas oszczędności. Straty tedy mogą zajść tylko w bardzo nielicznych wypadkach i istotnie też w ciągu całego istnienia Kas sierocych prawie zupełnie nie miały miejsca. Mimo to posiadają Kasy te olbrzymie fundusze rezerwowe. Powstały one w ten sposób, że od kapitałów pierwotnie 20 zł., a następnie wskutek ustawy z 18. marca 1876 l. 51. Dz. p. p. 5 zł. niewynoszących, nadto i od wyższych kwot za miesiąc złożenia i za miesiąc podjęcia kapitału nie należą się sierotom żadne odsetki, lecz cały z tych drobnych kwot i z powyższych obu miesięcy pochodzący zysk wpływa do Kasy wspólnej jako rezerwa na pokrycie możliwych strat. Ta rezerwa rosła tem szybciej, że nieużywana prawie wcale na cele swego przeznaczenia, przynosiła i sama coraz znaczniejsze odsetki.

Wedle najnowszego rocznika centralnego biura statystycznego w Wiedniu wynosiły fundusze rezerwowe Kas sierocińskich w całej Austrii:

w roku 1890	.	.	.	11,309.416 zł.
" " 1891	.	.	.	12,524.094 "
" " 1892	.	.	.	14,327.677 "
" " 1893	.	.	.	15,280.069 "
" " 1894	.	.	.	16,908.578 "

Wzrastają one tedy rocznie co najmniej o 1,600.000 zł. i wynoszą obecnie z górą 23,000.000.

Rocznik ów nie dostarcza osobnych dat co do Galicyi za lata poprzednie. Wskazówkę wzrostu podadzą następujące daty. Wedle powyższego rocznika wynosiła rezerwa w r. 1894:

a) w Galicyi zachodniej	378.019 zł.
b) " " wschodniej	215.197 "
razem	593.216 zł.

Wedle odezwy Prezydium c. k. wyższego Sądu krajowego w Krakowie z dnia 11. maja 1898 l. pr. $\frac{5.324}{20/98}$ i Prezydium c. k. wyższego Sądu krajowego we Lwowie z 9. czerwca 1898 l. pr. $\frac{8.296}{20/98}$ wynosiły rezerwy z końcem roku 1896 :

a) w Galicyi zachodniej	419.155 zł.
b) „ „ wschodniej	235.739 „
razem	654.894 zł.

Wzrost tedy w ciągu dwóch lat wynosił 61.680 zł., t. j. okrągiło po 31.000 zł. rocznie.

Przyjąć tedy należy, że fundusz rezerwowy Kas sierocych w Galicyi wynosił z końcem roku 1898 co najmniej 716.000 zł. i przynosić może oprocentowany na 4% rocznie dochodu 28.720 zł. bez doliczenia przyrostu z odsetek sierotom niewypłacanych, a jak na wstępie przedstawiono do funduszu rezerwowego wpływających.

Porównując te rezerwy z kapitałami sierot w Kasach sierocińskich się znajdującymi, dochodzi się do następujących stosunków:

W roku 1894 wynosiły:

	kapitał sierocy:	rezerwa:
a) w Galicyi zachodniej	886.784 zł.	378.019 zł.
b) „ „ wschodniej	144.988 „	215.197 „

To znaczy w procentach, że fundusz rezerwowy w Galicyi zachodniej wynosił 42.6%, a w Galicyi wschodniej 148.4% kapitału wkładkowego sierot.

Te cyfry zdaje się najdosadniej wykazują, że dalsze mnożenie funduszu rezerwowego jest najzupełniej bezcelowem i że przeciwnie należy uważać za rzecz szkodliwą, ażeby tak znaczna suma bez żadnego pożytku dla społeczeństwa spoczywała w kasach rządowych, zwłaszcza zaś w kraju tak ubogim jak Galicya.

Zachodzi jednak pytanie, w jaki sposób należy te kapitały zużytkować. Niewątpliwie bezwzględnie słusznem byłoby tylko rozdzielenie tego kapitału między tych, których wkładki ów kapitał przysporzyły. Nie potrzeba jednakże dowodzić, że jest to rzecz praktycznie do przeprowadzenia zupełnie niemożliwa, rozchodziłoby się przecież o odszukanie owych byłych sierót z szeregu 40 lat i rozliczenie między nich kapitału tak skombinowane, że przechodziłoby ludzkie siły.

Nasuwać się tedy musi jako najbliższa myśl zużytkowanie tego kapitału względnie jego przychodów wogóle dla ubogich sierót tudzież dzieci ubogich opuszczonych przez rodziców. Inne sposoby użycia jak praktykowane jakiś czas przez rząd używanie funduszu tego na budowę sądów, nie mogą wytrzymać jakiegokolwiek krytyki. Za myślą użycia funduszy rezerwowych na rzecz ubogich sierót i opuszczonych dzieci poszły już także Sejmy Niższej Austrii i Szlązka, które w r. 1898 uchwały zgodne z tą myślą ustawy. Myśl tę uznaje też i c. k. Rząd za jedynie słuszną, gdyż na posiedzeniu Sejmu Niższo-Austryackiego w dniu 10. lutego 1898 oznajmił to wyraźnie c. k. Namiestnik hr. Kielmansegg.

Z tych powodów komisya prawnicza zgodnie z przedłożeniem Wydziału krajowego wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączoną pod ./. ustawę.

Lwów dnia 8. marca 1899.

Przewodniczący:

Weigel.

Sprawozdawca:

Karatnicki.

U S T A W A

z dnia o przeznaczeniu i użyciu odsetek funduszu rezerwowego wspólnych kas sierocych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem na utrzymanie i wychowanie ubogich sierót i opuszczonych dzieci w kraju.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, jak następuje :

§. 1.

Odsetki funduszu rezerwowego wspólnych kas sierocych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem mają być Królestwu Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem na cele utrzymania i wychowania ubogich sierót i opuszczonych dzieci, corocznie wypłacane do rąk Wydziału krajowego, który po wysłuchaniu e. k. Namiestnictwa orzeka o sposobie użycia tych odsetek.

§. 2.

Ustawa ta wchodzi w wykonanie z dniem jej ogłoszenia.

§. 3.

Wykonanie ustawy poruczam Moim Ministrom spraw wewnętrznych, sprawiedliwości i skarbu.
